

**Cursus theologici iuxta scholasticam huius temporis
Societatis Jesu methodum tomus ...**

Amico, Francesco

Duaci, 1640

II. An possibilitas visionis beatæ ratione naturali demonstrari possit?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82000)

mine visum, intelligendam esse de hominibus, quorum nemo ante Christi resurrectionem, in propria vidit substantia, non autem de Angelis beatis; quippe qui *semper vident faciem patris*: cum verò eadem Scriptura addit, *Deum esse invisibilem, & à nemine videri posse*; intelligendam esse, *Deum esse invisibilem naturā*, non voluntate: Nam si ipse propriā voluntate non se manifestat, à nemine videri potest. Si *quæris*, inquit cap. 14. *quomodo dictus sit invisibilis, si videri potest? Resp. Invisibilem esse naturā, videri autem cum vult, & sicut vult*; Aliam responsionem affert ex sententia Ambrosij cap. 10. & 11. Cur Deus dicatur *invisibilis*, nempe corporis, non mentis oculo.

Ambrosius.

Vasquez.
Explicatur
Patres.

S. Thomas.

Anomai.

Chrysost.

6. Ad secundum ductum ex auctoritate Patrum, concedit Vasquez 1. p. Disp. 37. cap. 2. & 3. multos ex his Patribus cum Armenis sensisse. Sed nullam ratio cogit ad hanc notam Patribus, diu in Scriptura versatis, & rectè de fide sentientibus, inurendam: cum omnes possint ad bonum sensum trahi, ut nimirum cum negant, Deum in seipso videri, non negent de quacunque visione, sed de comprehensiva tantum, ut illos explicat S. Tho. 1. p. q. 12. ar. 1. & de verit. q. 8. ar. 1. & ex eorum scriptis non obscurè colligitur: controuersia enim erat ipsorum cum Anomæis, qui ita se Deum in hac vita nosse contendebant, sicut Deus seipsum. Testatur hoc Chrysostomus tom. 5. homiliā 2. de incomprehensibili Dei natura, his verbis: *Quod nemo unquam dicere ausus est, ipsi se ita Deum nosse, quemadmodum Deus se ipse nouit, asserunt. Idipsum arguit nomē ipsum comprehensionis, quo citati Patres ad huiusmodi errorem confutandum vtuntur. Imò & titulus De incomprehensibili Dei natura, quem per quinque homilias Chrysostomus apponit, apertè ostendit, in eo tantum sensu prædictos Patres contra Anomæos disputasse.*

7. Ad rationem, neganda est Minor: nam saltem Deus est intra sphaeram intellectus creati, sub analoga ratione entis, ad quem potest lumine aliquo confortatus eleuari; cum non se habeat ut obiectum disparatum, & actu alterius vitæ quàm intellectiue cognoscibilis, sicut se habet substantia spiritalis respectu oculi; sed ut obiectum excedens intra eandem analogam rationem intelligibilitatis: ac proinde non implicat ad illum eleuari. Ad Confirmationem concedenda est Maior de improportionem in ratione entis; neganda de improportionem in ratione potentie, & obiecti, seu habitudinis & termini. Maior enim est proportio inter intellectum creatum & Deum, in ratione habitudinis & termini, quàm inter spiritum & oculum: quoniam inter intellectum creatum & Deum est proportio intellectui & intelligibilis, in eodem proximo genere vitæ: inter spiritum verò & oculum nulla est proportio, in ratione visibilis & visui, in eodem genere proximo vitæ, cum alter sit visibilis actu vitæ intellectiue, alter visuius actu vitæ sensitiue. Ex defectu huius proportionis, quæ essentialiter requi-

ritur inter potentiam vitalem, & obiectum ab ipsa attingibile, nequit oculus eleuari ad percipiendum spiritum, potest autem intellectus eleuari ad intuendum Deum.

SECTIO II.

An possibilitas visionis beatæ ratione naturali demonstrari possit?

8. PRIMA sententia Scoti in quarto dist. 49. quæst. 8. Rubionis quæst. 1. Prologi. §. *Sed hic est dubium*. Niph. 2. Metaphys. disp. 3. cap. 4. Vasquez 1. 2. disp. 20. cap. 2. Arrubalis prima parte quæstione 12. disput. 15. affirmantium. Probat Scotus primò: omnis potentia habens obiectum primum adæquatum, potest in quodlibet contentum sub illo: sed primum obiectum adæquatum intellectus creati, est ens ut ens: ergo quodlibet, in quo reperitur ratio entis, est per se obiectum ipsius: Impossibile autem est, ut intellectus creatus in alio, quàm in summo ente quiescat; sicut nec visus quiescere posset alibi quàm in pulcherrimo visibili. Igitur ratione naturali constat, creaturam rationalem capacem esse visionis Dei.

Scotus.

Rubio.

Niphus.

Vasquez.

Arrubal.

9. Secundò: Quod est perfectionis in aliquo genere, si competit per se inferiori in eodem genere, competit etiam superiori: sed cognitio intuitiua, quæ est perfectio simpliciter in genere cognitionis, per se competit sensui; ergo & à fortiori intellectui, respectu perfectissimi intelligibilis, contenti sub adæquato obiecto ipsius. Confirmat, nam de quocunque obiecto intellectus habet notitiam abstractiuam, habere potest & intuitiuam: sed de Deo habet notitiam abstractiuam; ergo habere potest & intuitiuam. Minor cum consequentia constat. Maior probatur, quia si de obiecto habet notitiam abstractiuam, signum est, quod illud continet intra suam sphaeram; alioqui nullo modo posset illud cognoscere: sed cuiusunque obiecti contenti intra propriam sphaeram potest intellectus habere notitiam intuitiuam: ergo.

10. Tertio: Creatura rationalis habet naturalem potentiam passiuam ad visionem Dei: ergo qui intuitiue cognoscit illam, cognoscit ordinabilitatem ipsius ad finem: Sed anima separata intuitiue cognoscit suas potentias naturales; ergo naturaliter cognoscit suam ordinabilitatem ad vltimum finem. Antecedens probat Scotus quæst. 1. Prologi. §. *An requam*, quia omne subiectum naturaliter inclinat ad actum sui perfectiorem, unde Augustinus de prædestinatione Sanctorum c. 5. *Possit, inquit, habere fidem & charitatem, natura est hominis*. Confirmat S. Thomas 1. p. q. 12. art. 1. & 3. Contra Gentes cap. 51. Nam alias inane foret desiderium, quod omnes naturaliter habent videndi Deum si ipsius visio possibilis non esset.

Scotus.

Augustin.

S. Thomas.

Arrubal.

11. Quarto probat Arrubal: quoniam certâ ratione constat, intellectum creatum eleuari posse ad videndum Deum, quia per talem eleuationem potentia non extrahitur à sphaera sui obiecti, cum Deus contingatur sub ratione entis, quod est ipsius obiectum: sed euidens est, quamlibet potentiam à Deo iuari posse ad suum obiectum perfecte percipiendum: ergo euidens est, intellectum creatum à Deo iuari posse ad ipsum perfecte cognoscendum. Tum, quia ad videndum obiectum infinitum non requiritur actus, aut virtus infinita: amamus enim Deum ob infinitam ipsius bonitatem, actu & virtute finita.

Bassoli.

12. Secunda sententia Bassoli in 4. dist. 49. quæst. 5. §. *sed quantum ad præsentem art.* Lycheti quæst. 1. Prologi. §. *sed occurrit.* Gabrielis quæst. 1. art. 3. dub. 2. Medinæ p. 2. quæst. 5. art. 1. Caietani 1. p. quæst. 1. art. 1. & quæst. 12. art. 1. §. *Ad euidenciam.* Molinæ ibid. disp. 2. Zumel quæstione 2. conclusione 3. Gonzalez disput. 24. sectione 2. Bassoli dub. 2. n. 18. Suarez lib. 2. de Diuinis attributis cap. 7. Negantium, id naturali ratione demonstrari posse, quæ sententia probabilior est & sequenda. Quam ut probem; suppono quæstionem esse de vera demonstratione, quæ intellectum euidenter conuincat, & non tantum probabiliter suadeat: & per medium ostensiuum, & non tantum negatiuum, per solam non repugnantiam: nam hic modus ineptus est ad conuincendum intellectum: quia licet nulla appareat repugnantia, non tamen conuincimur, quod reipsâ nulla sit, ob quam rem fieri repugnet, cum reipsâ esse possit, esto nobis non appareat.

Lychetus.

Gabriel.

Medina.

Caietanus.

Molina.

Zumel.

Gonzalez.

Bassoli.

Suarez.

13. Vt igitur ostensiuè demonstretur possibilitas visionis beatæ, oportet demonstrare, Deum in seipso cognoscibilem, contineri intra obiectum intellectus creati; eò quod nulla potentia eleuari potest extra suum obiectum: hoc autem demonstratum hæcenus non est, cum nondum demonstratum sit, posse potentiam ferri in obiectum, quod sit sub maiore abstractione potentialitatis, quam sit potentia ipsa in se: atqui Deus in seipso visibilis abstrahit ab omni potentialitate; nullus verò intellectus creatus potest à potentialitate abstrahere: ergo nondum demonstratum est, posse in Deum ferri intuitiue. Hanc autem proportionem naturaliter requiri inter potentiam & obiectum, docent S. Thomas 1. parte quæst. 12. articulo 4. & Scotus ipse quodlibeto 14. §. *De secundo principali*: & constat inductione; nam propterea nequit sensus eleuari ab obiectum abstractum à materia indiuiduali; & intellectus humanus coniunctus corpori ad obiectum abstractum à materia intelligibili. Cuius ratio est, quia cognitum debet esse in cognoscente, iuxta modum ipsius cognoscentis. Cum igitur experiamur, hanc proportionem seruari inter potentiam & obiectum, & aliunde non constat, potentiam vitalem, quæ vitalis est, eleuari posse

S. Thomas.

Scotus.

extra suum connaturalem modum operandi ratione naturali non constat, posse Deum ab intellectu creato in seipso videri.

14. Ad primum primæ nego, obiectum naturale & specificum intellectus creati esse ens, ut includit increatum cognoscibile in seipso, sed solum ut includit increatum cognoscibile per aliud: sic enim seruatur naturalis proportio inter potentiam & obiectum. Dices, adhuc abstractiue cognoscitur Deus, ut actus purus: sed modus cognoscendi abstractiue, & intuitiue non variat obiectum formale. Respond. Cognoscei Deum, ut actum purum, tantum arguitiue, & mediâtè, mediante nimirum effectu creato potenciali, non autem per se primò & immediâtè. In quo sensu neganda est minor. Nam actus purus cognitus intuitiue cognoscitur per se primò, ut talis est, & immediâtè: proinde ut actus purus specificaret actum cognitionis; quia id specificat, quod per se primò & immediâtè terminat: Cognitus verò arguitiue, non cognoscitur per se primò & immediâtè ut actus purus, sed mediante alio obiecto potenciali immediâtè terminante, atque adeò specificante cognitionem: proinde non, ut actus purus est, specificat actum cognitionis, sed ut immediâtè representatus per medium potentiale. Igitur cognoscibile abstractiue, arguitiue & intuitiue variat obiectum formale. Ad minorem subsumptam respondeo: Sat esse, si intellectus quiescat in contemplatione abstractiua primæ causæ, qualem hominis felicitatem agnouit Arist. 10. Ethic. 7. & 8.

Aristoteles.

15. Secundum argumentum supponit, Deum in seipso visibilem, esse obiectum intellectus creati, non secus ac sensibile est obiectum sensus. Maior igitur argumenti vera est, quando cognitio intuitiua non extrahit obiectum à proprio modo cognoscendi potentia: at cognitio intuitiua Dei extrahit obiectum à naturali modo cognoscendi intellectus creati, cuius est, obiectum cognoscere per modum entis potentialis. Ad confirmationem nego maiorem, quando cognitio intuitiua extrahit obiectum ad altiorum ordinem cognoscibilitatis, supra modum naturalem cognoscendi potentia: ex eo autem, quod creatura cognoscat Deum abstractiue, solum sequitur, Deum ut abstractiue, non autem ut intuitiue cognoscibilem contineri intra sphaeram ipsius, eò quod primo & non secundo modo seruat proportionem cum potentia: nam primo modo cognoscitur ad instar obiecti potentialis medio aliquo effectu creato.

16. Ad tertium: Præter auctores citatos in 1. sententia, Durand. in 4. Dist. 49. quæst. ult. num. 8. Scotus quæst. 2. art. 1. conclusione 1. & lib. 1. de natura & gratia cap. 4. concedunt antecedens. Probat Durandus, quia vnumquodque naturali appetitu fertur in suam perfectionem; cum naturalis appetitus nil aliud sit, quam inclinatio imperfecti ad

Durandus.

Scotus.

suam perfectionem: sed visio Dei est maxima perfectio naturæ rationalis; ergo. Probat secundò Sotus, quia homo est naturaliter imago & similitudo Dei: sed imago & similitudo Dei non solum importat capacitatem videndi Deum, sed etiam naturalem inclinationem; quia simile naturaliter appetit suum simile: tum quia appetitus humanus in nulla re creata quiescit; ergo possibile est illum expleri; alioqui frustra nobis à natura esset ille inditus. Implicat autem, illum alio, quàm addeptione summi boni expleri, vt experientia constat. Ergo datur naturalis appetitus ad visionem Dei.

17. Sed contrà: tum quia, si esset in nobis naturalis appetitus ad visionem Dei, visio Dei esset nobis naturaliter debita; nec posset homini in pura natura constituto sine violentia denegari, si in ea viveret iuxta dictamen rationis. Tum quia repugnat, dari potentiam naturalem ad actum supernaturalem: sed visio Dei est actus supernaturalis: ergo. Maiorem probò, nam potentia specificatur ab actu: ergo implicat, potentiam per se primò ordinatam ad visionem supernaturalem, esse quoad entitatem naturalem. Confirmatur: ita se habet potentia ad actum, sicut actus ad obiectum: sed implicat actus naturalis per se primò ordinatus ad obiectum supernaturale; ergo & potentia naturalis per se primò ordinata ad actum supernaturalem. Tum, quia ex Aristotele 3. de anima cap. 5. & S. Thoma 2. contra Gentes cap. 60. omni potentia passiva naturali respondet aliqua activa naturalis, à qua possit in actum reduci; alioqui frustra foret talis potentia, quæ nunquam reduci posset in actum: ergo si datur potentia passiva naturalis ad beatitudinem supernaturalem, danda est etiam potentia activa naturalis, quæ illam reducere possit in actum. Nec sufficit, vt reduci possit in actum à potentia activa supernaturali Dei, nam potentia passiva respondere debet activa in eodem ordine. Vnde creatio animæ rationalis, etiam si ab alio, quàm à Deo fieri non possit, computatur inter opera naturalia, eò quòd exigitur à potentia passiva materiæ; vnde in ea producenda gerit se Deus vt causa naturalis. Tum demum, quia nunquam natura tribuit propensionem ad finem, quin etiam tribuat ad media, sed aduersarijs etiam fatentibus, natura non tribuit propensionem ad bona gratiæ, quibus beatitudinem consequimur: ergo neque ad ipsam beatitudinem. Maior constat inductione: omnis quippe potentia ad suum finem inclinat medijs dispositionibus: tum ratione, nam eiusdem ordinis sunt forma, & dispositio ad formam: ergo eadem est propensio ad finem & ad dispositionem.

18. Quare negandum est antecedens: Et ad probationem concedenda est Maior de actu commensurato subiecto; neganda verò de actu excedente subiectum, qualis est visio gloriosa, ad quam creatura rationalis solum

habet capacitatem obedientialem: & hanc tantum probat testimonium Augustini. Ad Confirmationem S. Thomæ respondet Caietanus, intelligendum esse de desiderio creaturæ rationalis, ordinatæ iam ad finem supernaturalem: posita enim revelatione finis supernaturalis naturale est creaturæ desiderare illam actu elicitò saltem inefficaci.

19. Ex his patet ad argumentum Durandi. Ad primum verò Soti, nego Minorem: imago enim & similitudo, quæ est inter hominem & Deum, non est vniuoca & perfecta, sed analogica & imperfecta, proinde naturalem appetitum videndi imaginatum fundare non potest. Ad secundum concedo, quòd appetitus humanus expleri non possit, nisi addeptione summi boni, vel per cognitionem abstractiuam, vt in pura natura, vel per cognitionem intuitiuam, vt in natura eliquata.

20. Ad quartum Arrubalis, nego assumptum: & ad probationem nego euidens esse, Deum in seipso visibilem contineri intra adæquatum obiectum intellectus creati; vel ad illum diuinam virtute eleuari posse: quia, cum sit contra naturalem modum operandi potentiæ vitalis, nequit hoc naturaliter demonstrari, sed solâ fide teneri.

SECTIO III.

An Deus cognoscibilis sit à beatis per speciem expressam clarè ipsum representantem sicuti est?

21. **D**Vplex distinguitur species intelligibilis, altera impressa virtualiter tantum representans obiectum, à quo imprimitur, effectiuè concurrens cum potentia cognoscitiua ad actualem representationem obiecti: altera expressa, seu expressiva obiecti, actu & formaliter illud representans potentia cognoscenti. Vtraque controuertitur, an sit possibilis, quæ diuinam essentiam in seipso representet, sicuti est in se. Quoniam verò impressa essentialiter ordinatur ad expressam, vt causa ad effectum, & consequenter ex possibilitate, aut impossibilitate huius pendet possibilitas, aut impossibilitas illius, prius inuestiganda est natura & possibilitas, vel impossibilitas speciei expressæ, vt ex ea faciliùs cognoscatur natura & possibilitas, vel impossibilitas impressæ.

22. Prima sententia affirmat, possibilem esse speciem expressam clarè representantem diuinam essentiam, sicuti est. Est Bonaventuræ in 1. distinct. 3. 1. p. art. 1. quæst. 1. ad vltimum. Durandi dist. 27. quæst. 2. n. 26. Aureoli apud Capreolum in 4. dist. 49. q. 5. art. 2. Soti in 4. dist. 49. q. 2. art. 3. Torrez in 1. p. quæst. 27. art. 1. dub. 4. Molina q. 12. art. 2.

Augustin.
S. Thomas.
Caietanus.

Durandus.
Sotus.

Arrubal.

Aristoteles.
S. Thomas.

Bonavent.

Durandus.
Aureolus.
Capreolus.
Sotus.
Torrez.
Molina.